

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

De după culise.

Sibiu, 13 Aprilie n.

Se știe, că politica cea mare, cea adevărată, nu se face la lumina zilei, în fața tuturor, ci pe ascuns, după culise. Și puțini sunt aceia, cari pot se privească după culise, și pot să le vadă toate, atât de bine, ca să-și poată croi o judecată dreaptă și nepărtinitoare asupra politicii ce cred că se face. Cei mai mulți *cred* numai că văd aceea ce se întâmplă după culise, dar de fapt nu văd nimica, decât numai aceea ce le dictează închipuirea, aceea ce-i face fantazia proprie să vadă.

Așa stăm și cu știrile mai noi, date din partea ziarelor maghiare, că în sânul actualului guvern s'ar fi ivit mari neînțelegeri, și că guvernul ar fi decis să se retragă și să facă loc altuia. Nici un guvern nu se poate retrage înainte de a-și fi împlinit misiunea cu care a fost încredințat din partea Coroanei, ori înainte de a fi *încercat* să-și împlinească această misiune. Guvernul nostru de acum nu a făcut încă nici una, nici alta. Nu și-a împlinit misiunea, pentru că nu a făcut alegeri noi, în scopul, ca din ele să scoată un nou parlament, capabil de muncă și dornic de muncă, — așa cum e dorința Coroanei, — și nu a făcut nici încercarea pentru împlinirea acestei misiuni, după ce încă nici n'a pus termin pentru efectuarea alegerilor, dar să fi făcut alegerile!

Credința noastră e deci, că despre o schimbare de guvern ar putea să fie vorba numai după alegeri, și numai în cazul, dacă întreprinderea actualului guvern nu ar succeda: dacă țara nu i-ar da majoritatea parlamentară, pe care să se poată răzima și cu care să poată guverna.

Dar după situația de astăzi eventualitatea aceasta pare a fi eschisă.

Guvernul își va scoate necesara majoritate parlamentară din alegerile cari în curând să vor face, și nu va trebui să se retragă din motivul, că n'ar avea majoritatea în dietă. Țara e astăzi cu guvernul, nu în contra lui!

Dar să pot incurca itele politice după alegeri, pe tema atât de mult ventilată acum a sufragiului universal. Să nu se treacă cu vederea, că dacă guvernul va isbuti să-și formeze o majoritate parlamentară la alegeri, lucrul se întâmplă numai în speranța, că guvernul actual va fi mai corect decât cel din trecut, și va face fără amânare noua lege electorală, cu sufragiul universal, egal, direct și secret. Dacă însă guvernul va începe să trăgăneze, ca cel din trecut, și să amâne compunerea și prezentarea legii noi electorale, atunci cu neîncredere va fi tratat și el din partea întregii țări, sătulă acum de promisiuni neîmplinite.

Nu e bine deci, că unul dintre membrii guvernului vorbește într'un fel în chestia cu reformele electorale, altul într'alt fel, — dl Székely e pentru votul universal și secret, iar dl Hieronymi numai *pentru largirea* dreptului de alegere, — ci guvernul ar trebui să-și stabilească bine principiile fundamentale, după cari vrea să compună noua lege electorală, și să le facă cunoscute obștei, ca să le cunoască, pentru a nu fi amăgită de alții, că guvernul promite numai, dar nu are de gând să facă nimica cu privire la estinderea dreptului de alegere asupra tuturor celor ce-l merită. Cu alte cuvinte, să se facă politica cea mare după culise, unde nu pot să străbată cei nechemăți, dar să nu rămână ascunse *toate* după culise, ci cele de interes obștesc să se aducă la cunoștința publică. Să se aducă deci în mod amănunțit la cunoștința obștei, cari sunt intențiunile guvernului cu privire la reformele electo-

rale, pentru că dacă le cunoaște țara, și ele sunt multămitoare pentru țară, cu atât mai sigur poate să fie guvernul de majoritatea pe care și-o dorește la alegeri. Căci ori cum, dar astăzi chestie mai arzătoare nu este pentru poporațiunea patriei noastre decât chestia sufragiului universal. Și e îndreptățită dorința țării de a ști cu o oră mai curând, dacă i se va da, ori nu i se va da nici din partea actualului guvern o lege bună și dreaptă electorală?!

Comitetul central sâsesc a ținut ședință Luni și a luat hotărâre, ca deputații sași se între în partidul național al muncii, pentru ca să dea mână de ajutor guvernului în acțiunile ce le va întreprinde pentru restabilirea raporturilor regulate politice în țară, dar să rămână închișați și unitari și pe mai departe și minoritatea să se supună minorității, căci solidaritatea lor e condiție de viață pentru poporul sâsesc.

Apel.

Cătră alegătorii dietali din cercul electoral al Dobrei!

Comitetul central electoral al partidului național român a candidat în cercul nostru al Dobrei, ca deputat dietal, pe domnul *Nicolae Ivan*, asesor consistorial în Sibiu și vicepreședinte al comitetului central.

Candidatul nostru își va ținea vorbirea de program mai întâiu în *Dobra*, Duminecă în 17 Aprilie n. c. la 1 oară după amiază în Hotelul „Husariul”, iar în *Ilia*, Duminecă în 24 Aprilie nou c. la 1 oară după amiază în curtea castelului băncii „Progresul”.

La aceste vorbiri de program invităm pe toți alegătorii cercului.

Ilia (Maros-Ilye) 8 Aprilie n. 1910.

Comitetul cercului electoral.

Dela conferența electorală.

Raportul comitetului central cătră conferență, celit de Dr. Vasile Lucaci.

Onorată conferență! Soartea bună mi-a dăruit de multe-ori fericire, ca să pot raporta înaintea conferențelor generale electorale, despre activitatea comitetului central electoral, ales din încrederea lor, pentru perioadele parlamentare din anii nu chiar de mult apuși în oceanul trecutului.

Mărturisesc, onorată conferență, că nici odată n'am simțit acea greutate, nici odată acea sială, care mă cuprinde astăzi, când trebuie să dăm seamă despre activitatea comitetului central electoral, dela ultima conferență generală, ținută tot aici în Sibiu în 10 Ianuarie 1905.

Și oare din ce cauză?

S'au schimbat, domnilor, vremile! Și cu vremile, cu anii, ce au decurs asupra noastră, cu toate valurile evenimentelor, parte neprevăzute, parte incalculabile, ne-am schimbat și noi, s'a schimbat, în mare parte, toată fața vieții noastre publice-politice, și mersul vremilor ni-a impus să schimbăm terenul de luptă, și să întrebuițăm alte mijloace, după cum a pretins evoluțiunea politică, culturală și economică a poporului nostru.

Raportul acesta are să fie nu numai espunerea cronologică a faptelor sau a isprăvilor, ce a săvârșit comitetul electoral, ci mai vârtos trebuie să reprezente acel complex de idei, care ne-au condus în activitatea noastră, în parlament, pe cei-ce au fost deputați, și afară de parlament, pe toți, așa, că din cooperarea armonică a tuturor forțelor să vedem clar iocana evoluțiunii politicei noastre naționale. Așa însă, că ajungând la constatarea actualității, să nu găsim înaintea noastră nici uși încuiate, nici pedeci în calea progresului, ci din contră, să dăm o situație limpede, și să lăsăm calea liberă spre progresul cauzei noastre naționale.

Nu vreau să insist asupra terenului de luptă, ce ni s'a croit pentru aproape două decenii.

Istoria va spune verdictul său just și motivat.

Pentru noi e destul să relevăm aici, că prin decizia conferenței generale electorale din 10 Ianuarie 1905, renunțând la rezistența pasivă, am trecut la activitatea parlamentară.

Cât de ușor se pronunță cuvintele acestea, dar adănc este și înțelesul și importanța foarte este și însemnătatea lor!

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Deodată cu această scrisoare păr. Baiulescu trimite și un articol spre publicare, după ce la 1875 dintre cei din Ungaria mai publică un articol păr. V. Mangra, iar la 1878 preotul P. B. Botoș din Cubin o predică.

Cam la atâta se mărginesc relațiile dintre Ardeal și Biserica ortodoxă română, care la rândul său ținea și ea foarte puțin cont de biserica română de peste Carpați, despre care scria rar la cronica atât de bogată despre celelalte biserici ortodoxe, și și atunci într'un mod foarte defectuos. Aceleași relații, aproape neschimbate, sunt și astăzi după 35 de ani.

Biserica ortodoxă mai avea și alte cusururi decât acestea. Ea nu dădea o atenție destul de însemnată chestiunilor de actualitate. Așa, ca să nu amintesc decât una singură, ea n'a luat nici o atitudine față de începuturile de „modernizare” a limbei bisericești, cari se observau atunci cu de-a binele. Articolul lui S. Vargolici din Convorbirile literare¹ în care acesta protesta împotriva *Oratoriului* episcopului Melhisedek, n'a avut absolut nici un răsunet în coloanele organului Sfântului Sinod, chemat a păzi *întreaga* comoară veche și

nouă a bisericii. Din această pricină multe lucruri au ajuns să ia o dezvoltare din cale afară de păgubitoare.

După patru ani de astfel de viață, Biserica ortodoxă dispăre deci, după cum am văzut, pentru câțva timp.

Reviste contemporane cu „Biserica ortodoxă”.

Încă înainte de dispariția Bisericii ortodoxe apăruseră alte reviste bisericești, atât în România, cât și în țara ungurească¹ și anume cu doi ani înainte, la 1876, apare în București redactată, de niște anonimi, *Vocea clerului*, care a răsunat doi ani și și-a încheiat activitatea înaintea Bisericii ortodoxe.

Vocea clerului pornește dela următoarele constatări: „e un semn trist, însă caracteristic pentru starea actuală a clerului României, că în toată România nu există nici un jurnal bisericesc pentru apărarea intereselor clerului. Într'un timp, când mai în fiecare zi vedem apărând jurnale noi, când fiecare clasă, fiecare societate simte trebuința de a avea un organ, prin care să-și exprime opiniile, să propage ideile de progres și să susțină interesele sale, numai clerul român stă nesimțit și pare a nu avea viață în sine. . . . Sfântul Sinod a înființat deja de mult un jurnal, Biserica ortodoxă română, un jurnal oficial, impus tuturor preoților din toată România și care de aceea prin mijloacele, din

¹ Într'un jurnal rusesc (Cîteniia V. Obschestve liubetelei duhovnago prosvesceniia) se amintește o revistă *Biserica* (1875—80) apărută în Iași, iar în Transilvania (1875 pg. 46) se face amintire de altă revistă apărută în România: „*Șchitul român din muntele Athos*”. Despre nici una din ele n'am aflat altă amintire afară de aceasta.

care dispune ar putea deveni un jurnal foarte important și de un mare folos pentru cler; trebuie însă să mărturisim, că cu mirare și mahnire am văzut că on. Redacțiune n'a înțeles în destul misiunea unui asemenea jurnal și i-a dat o direcțiune nu tocmai nimerită. Căci lăsând cu totul la o parte chestiunile rituale și zilnice ale clerului, jurnalul Sfântului Sinod oferă lectorilor săi numai niște disertațiuni lungi, cu citațiuni din diferite cărți și limbi, pe cari cea mai mare parte a clerului nu le înțelege.”

O revistă care vorbea astfel nu putea, bine înțeles, să intre în grația Bisericii ortodoxe, care a început prin a trage la îndoială cineștea redactorilor dela *Vocea clerului* și a terminat prin a desconsidera revista. O desconsiderare pe care fără îndoială nu o merita, căci noua revistă își avea și ea părțile ei bune și nouă, pe cari nu le-au avut alte reviste de până aci. Ea nu se ridica, ce e drept la cele mai însemnate chestiuni de viață ale bisericii, dar se oprea cu durere la toate nevoile mari ale ei, pentru cari puțini aveau un adevărat interes. Nu făcea știință teologică, ci se mărginea la chestiunile practice pentru cari ea a putut să fie și a fost chiar o adevărată voce a clerului. A clerului — și nu a bisericii întregi, care cuprinde un câmp prea vast de muncă, încât să poată cădea în grija unei singure reviste mici. — Vorbă des despre seminarii cari făceau și acum greșeli dintre cele mai mari, atât prin spiritul general de care erau cuprinse, cât și prin roadele nemulțumitoare pe care le aduceau. — O altă chestiune de care se ocupă foarte intensiv era costumul preoțesc, care deși nu e problemă dintre cele mai grele de rezolvit, a preocupat totuș

¹ 1877 pg. 433 și urm.

Din pasivitate, dintr-o situație impusă ca prin silă, de puterea forței majore, manifestată în sistemul politic, am trecut pe terenul activității constituționale și parlamentare.

În această hotărâre a ieșit la iveală nu numai înțelepciunea politică a poporului român, care ține cont de pretensiunile situațiilor politice, ci și sentimentul de nobilă și generoasă rezoluție, de a păși pe terenul de luptă constituțională, și prin voturile alegătorilor credincioși programului nostru a trimite în parlament pe reprezentanții poporului român, cari în fața Coroanei Auguste, în fața țării și a lumii întregi să tălmăcească durerile unui neam, și să pretindă pe teren legal și constituțional împlinirea justelor postulate ale națiunii, care se simte neîndreptățită, fiindcă îi sunt nesocotite cele mai de viață interese politice, culturale și economice.

Nu bucură, și nu de voe bună am abis noi de armele de luptă legală, ce le dă în mâna unui popor constituționalismul și parlamentul. Când am văzut însă că sistemul politic a falsificat toată viața constituțională, și prin corupțiuni, violență și atrocități electorale, a făcut imposibilă manifestarea voinței libere a alegătorilor: ca element de ordine, care n'am voit să răspundem la provocările puterii publice, cu armele juste apărări, și să facem din toată campania electorală, război civil; — ne-am retras în cetatea pasivității, adică a rezistenței pasive, față de alegerile parlamentare.

Atunci au început contrarii nostri politici a ne acuza, că noi nu voim a beneficia de avantajele vieții constituționale, și că, în loc să ne spunem durerile și postulatele naționale în parlament, umplem lumea de plângeri noastre și umblăm cu memorande pe la Coroană, că provocăm opinia publică a țării în contra noastră, și că, în sfârșit, trebuie să reluăm firul luptelor constituționale și să intrăm în parlament.

Acest cuvânt de pretensiune publică a pătruns și în masele noastre populare, și combinat cu „iudicatura Curiei”, în cazurile de abuzuri electorale, și cu nădejdea, că puterea publică va respecta prescripțiile legii, care asigură libertatea alegerilor: am pășit pe terenul activității parlamentare.

Mare a fost însuflețirea conferenței electorale, când s'a proclamat „activitatea”, și aplauzele unanime au stărnit dorul de luptă în toate straturile societății noastre românești!

Cel dintâi lucru și îngrijire a conferenței electorale a fost alegerea unui comitet central electoral, carele avea menirea, ca să supravegheze și să organizeze mișcările electorale.

În comitetul electoral s'au ales 18 bărbați de încredere ai poporului român, cu imputernicirea, ca să se întreprindă, și ca deputații dietali, cari vor fi aleși, să fie socotiți „ipso facto” de membri ai comitetului electoral.

Acest comitet s'a și constituit, alegându-și birou propriu și o comisiune electorală, lansând un apel inimos către obștea alegătorilor români, în care s'a motivat și s'a explicat părăsirea politicii de rezistență pasivă și s'au îndemnat cetățenii alegători la împlinirea datorințelor față de națiune, patrie și tron.

Am intrat în campania electorală!

Să ne aducem bine aminte, că în toată țara a domnit o confuzie mare, clocoțea un sentiment de neîndestulare generală, și să aștepta o schimbare în politica țării.

Era cătră apus, era cătră sfârșitul său un sistem de guvernământ, care sub porecla de „liberal”, a falsificat tot în această țară, începând dela numele său propriu, și a dus-o aproape de abisul falimentului.

Sistemul fatal însă, cu ghiarele sale ca un polip cu nenumerate brațe, a voit să stăpânească și mai departe peste popoarele țării. Ca un desfrănat puternic, ajuns în agonie, s'a mai scuturat odată acel sistem politic și a dat semne, că vrea să trăiască.

Noi am intrat în luptă cu sufletul curat, cu cel mai nobil idealism, cu respect sincer pentru legi și cu hotărârea de a purta o luptă cinstită, cu armele convingerii, întemeiată pe adevăr și pe dreptate!

Dar ei? Așa numiți liberali? Tot ei, tot cei vechi au rămas! Bani, corupțiune, violență, mână liberă față de candidații partidului nostru național. Aceste le-au fost armele.

Știm cu toții, ce a fost rezultatul.

Abia opt, zi opt deputați români, credincioși programului nostru au putut fi aleși în parlament!

Dar cum? Tot alegătorul român a fost ca un erou, care prin toate primejdiile, de multe-ori numai cu primejdia vieții a putut să-și afirme convingerea politică la urna electorală.

Și totuși! Ultima sfortare a sistemului politic în agonie nu i-a dat viață. Din contră: i-a adus ultima lovitură de moarte. Și-a căzut sistemul politic, poreclit „liberal”, sub povara propriilor sale fărâdelegi!

De tristă amintire rămân alegerile din Cehul-Silvaniei, Dobra și în alte locuri, unde teroarea și brutalitatea sistemului în agonie și-a scaldat ultima lăcrare a furiei de răzbunare în sânge român nevinovat, și-a jucat orgiile periei asupra ruinei libertăților publice cetățenești!

La anul au urmat alte alegeri.

Comitetul central electoral, deși adânc dispușt de triste experiențe, abia dispărute dinaintea ochilor, a făcut toate pregătirile de lipsă, pentru purtarea luptei electorale, cu vrednicie.

S'au arangiat în centrele mai mari adunări populare electorale, foștii deputați s'au împărțit, ca niște apostoli, în toate părțile țării, și au chemat pe toți alegătorii români la împlinirea datorințelor naționale-patriotice, să voteze pentru candidatul care stă pe baza programului nostru politic.

S'au ales o comisiune centrală electorală, cu sediu în Arad, și de-acolo s'a condus campania de alegeri distale.

S'a făcut și campania constituțională din 1906.

Înainte ochilor noștri sufletești stă icoana evenimentelor și a luptelor din acea vreme.

Țara toată pusă în mișcare, și cu o nerăbdare nervoasă aștepta lumea epoca fericirii, după ce s'a risipit sistemul păcatelor vechi. (Va urma).

Muzeul „Asociației”.

— Raport citit în ședința comitetului central din 10 Martie 1910. —

(Fine.)

II. Catalogarea și aranjarea Muzeului.

În raportul pe care l-am prezentat în ședința on. comitet central din Martie trecut, am spus în ce stare am găsit colecțiile din Muzeu și am descris amănunțit toate lucrările de curățire ce am fost silit să le fac, ca să scap o parte a obiectelor de distrugere. Abia după terminarea acestor lucrări m'am putut gândi la inventarierea și catalogarea obiectelor, pentru a putea constata ce se află în Muzeu. Munca aceasta mi-a dat foarte multă bătaie de cap, neavând absolut nici o experiență în această privință. A trebuit să consult cărți scrise de specialiști și să cercetez mai multe muzee pentru a-mi face o idee lămurită cum trebuie să fac inventarierea și catalogarea dela început pe baza științifice și statornice, fiindcă conștiința mea nu-mi permitea să fac un lucru superficial și numai de mântuială. Am fost la muzeele din Sibiu, la Muzeul de artă națională al d-lui Tzigara-Samurcaș din București, dar în aceste n'am putut afla ceea ce căutam. M'am dus deci la Muzeul etnografic din Budapesta, unde, în sfârșit, cu o amabilitate și bunăvoință rară, mi s'au arătat toate tainele lucrărilor dintr'un muzeu, așa cum se practică astăzi pretutindeni. Bine înțeles că în cele 5 zile, cât am putut jertfi pentru acest studiu, deși tot timpul cât era deschis Muzeul, mi-am dat osteneala să învăț cât mai mult, abia am putut câștiga o orientare generală asupra felului cum se conservă, cum se inventariază și aranjează obiectele dintr'un muzeu. Trebuie să mărturisesc că am rămas cam surprins de greutatea și mulțimea lucrărilor ce vedeam că mă așteaptă la Muzeul nostru, pe cari dacă nu le cunoști nu-ți poți da seama de ele.

Munca cea mai grea și mai migăloasă e prepararea diferitelor obiecte pentru a le apăra de molii, de carii, de rugină și de mușcături, pe cari noi fără ajutorul personalului și localului necesar nu o putem săvârși. Toate categoriile de obiecte (lemnăria, ferăria, țesăturile etc.) își au felul lor special de preparare pentru a putea fi conservate în Muzeu. Conservarea anticităților cere chiar proceduri chimice complicate. Eu m'am gândit în primul rând la desinfestarea țesăturilor și hainelor, de cari avem mai multe în Muzeu și cari erau mai atacate de molii. Spre acest scop am făcut o ladă mare, după modelul celei dela Muzeul din Budapesta, în care am pus, rând per rând, aproape toate obiectele atacate de molii, desinfestându-le cu carbon sulfurat. Cu ajutorul acestei substanțe am reușit să stăpesc cu desăvârșire molii și prin curățenie continuă să țin colecțiile din Muzeu în stare bună. Au mai rămas să fie preparate celelalte categorii de obiecte (mai ales fierăria și lemnăria), cari se vor putea face și mai târziu.

Pe urmă am început lucrările de catalogare. Spre acest scop am făcut un inventar general, tipărituri pentru catalogare pe fișe și un registru de intrare, însoțit de un indice alfabetic.

Mai amintesc, că cunoștințele mele despre felul lucrărilor din Muzeu le-am completat cu ocazia călătoriei ce-am făcut-o în Germania, în Octomvrie trecut, când am vizitat muzeul etnografic din Frankfurt a/M., vestitul Germanisches Museum din Nürnberg, Deutsches și Național Museum din München.

Până la sfârșitul anului 1909 s'a terminat catalogarea pe fișe a obiectelor din Muzeu, afară de colecțiile numismatice, de minerale, de fotografii și afară de cărțile vechi și manuscrise. Aceste din urmă vor trebui să formeze o secție a Bibliotecii „Asociației”, în localul căreia le-am și așezat.

Ca sfârșitul anului 1909 sunt catalogate pe fișe 1821 de obiecte. Numărul obiectelor aflate în Muzeu, împreună cu colecțiile numismatice, cu fotografiile și cu mineralele se urcă cam la 4000 (numai monete sunt aproximativ la 1500).

Afară de aceste obiecte în Muzeu se mai află 15 păpuși și diferite țesături, cari sunt proprietatea „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiuului”.

Lucrările de catalogare se vor continua și în cursul acestui an.

În ce privește hotărârea adunării generale din Octomvrie trecut de a se redacta și tipări un catalog al Muzeului, am onoarea a raporta că înainte de a se completa și mai ales studia sistematic colecțiile din Muzeu, un asemenea catalog nu se poate face și nici nu e de lipsă, fiindcă publicul ce vizitează Muzeul, obiectele fiind puține, se poate ușor orienta. Ceea ce trebuie și se poate face, însă, e să se descrie și să se publice în „Transilvania” reproduceri fotografice, de pe obiectele mai prețioase și mai rare aflate în Muzeu. Acest lucru sper că-l voi și putea face în numeroase viitoare din „Transilvania”.

În ședința din Noemvrie trecut am raportat on. comitet central că din prilejul ultimei adunări generale am aranjat provizor colecțiile din Muzeu, împărțindu-le în următoarele grupe: I. Lemnăria și ocupația țaranului nostru, II. Porturi și obiceiuri și III. Industria de casă. Din acest prilej am fost silit să fac mai multe etagere, rame și unele reparaturi la dulapuri și vitrine. Pentru lucrările de catalogare și aranjare ale Muzeului s'a cheltuit suma de cor. 580-40 fl.

Aceasta este activitatea ce am putut-o desfășura în decursul anului 1909 pentru Muzeul „Asociației”.

Ca încheiere, îmi permit a mai aminti că m'am ocupat și cu câteva studii de interes etnografic. Am adunat material pentru a scrie un studiu teoretic asupra etnografiei, arătând dezvoltarea acestei științe și însemnătatea ei pentru cultura unui popor. Am în pregătire un studiu despre „Arta poporului maghiar”, pe baza lucrării dlui Malonyi Dezső „A magyar nép műve zete” (în 5 volume mari, dintre cari până acum au apărut două) și alt studiu despre „Arta poporului sâsesc”, pe baza publicațiilor dlui Victor Roth, „Geschichte der deutschen Baukunst in Siebenbürgen” (3 vol.) și a lucrărilor dlui Sigerius. Totodată mă ocup cu adunarea materialului pentru un Album de porturi românești din Ungaria, pe care am de gând să-l public sub auspiciile „Asociației”. Oct. C. Tăslăuanu.

foarte mult și o vreme foarte îndelungată pe oamenii bisericii.¹ Dedea și predici destul de frumoase, dar prea rari.

Despre articolul lui Vărgolici din Convorbirile literare, dacă a tăcut Biserica ortodoxă a luat act Vocea clerului, care într'un articol foarte cuminte² discută părerile lui Vărgolici, pe cari în general le admite, ține însă să le reducă valoarea la un grad mai inferior. Vărgolici părea anume a recomanda să se reediteze textele vechi bisericești fără nici o schimbare, ceea ce Vocea clerului considera de o greșală cardinală. Ea era pentru progresul în limba bisericească. De fapt ambele articole, al lui Vărgolici și al lui Vitalis (din Vocea clerului) păcătuiesc prin o mică exagerare, în fond sunt însă ambele de o valoare incontestabilă.

În anul 1877, anul care procește prin semne crunte de sânge, un nou viitor Țării românești, Vocea clerului observă o atitudine foarte frumoasă. Dedea articole despre datoria preotului în acele ceasuri de sbucium, de a îmbrăbăta și de a mângâia pe cei ce aveau nevoie de un leac sufletesc, apoi se ridica pentru „ofrande pentru răniți” îndemnând pe toți Românii cu simț patriotic să jertfească pe altarul națiunii, acum când țara pe toți îi cheamă. Astăzi e o adevărată plăcere să citești ce se scria atunci în această revistă, pentru a vedea cum se reflectau săptămână de săptămână evenimentele războiului în sufletul unor umili preoți credincioși și iubitori de patrie.

¹ Preotul Gr. Muscelanu a publicat și o broșură în chestia costumului preotesc, în care arată că „pălăria este apostolică (!), simbolizând și străbună, iar potcapul și culionul sunt asiatic, împrumutate dela derviișii turci, armeni și persani”.

² 1877 pg. 97-100.

În România, după încetarea Bisericii ortodoxe române (1878) nu se mai găsea nici o revistă bisericească.¹ Abia la 1880 începe să apară un organ al societății *Ajutorul*, pe care o întemeiază în timpul războiului dela 1877/8 preoții spre ajutorarea soldaților răniți. Organul acestei societăți se cheama *Consolatorul*, foaie periodică religioasă literară-bisericească. El a durat numai un an. A dat articole senine de cuprins bisericesc. De remarcat nu s'a remarcat cu nimic.

În acest an apare în Cernăuți și *Foaia ordinăciunilor*, foaie oficială a mitropoliei ortodoxe de acolo. A durat până la 1894.

Tot anul 1880 ne aduce un *Amvon* în Oradea-mare. Redactorul ei era Iustin Popșu, care a dat la 1868 în Pesta „Amvonul”, a cărui continuare e acesta dela 1880. Această „foaie bisericească pentru elaborate din sfera elocinței sacre” e caracterizată prin aceleași calități și defecte ca și cea din Pesta, unde a început să apară.

Un jurnal bisericesc demn România primește numai prin *Ortodoxul* apărut tot în 1880 și redactat de Dr. G. Zotu, profesor de limba și literatura greacă la Sf. Sava, profesor de drept canonic la seminarul Nifon, director al cancelariei sfintei Mitropolii și — un bun teolog.

¹ *Observatorul* din Sibiu (1879 pg. 326) anunță apariția revistei *Păstorul*, foaie literară-bisericească, care avea să eie la 1 Ian. 1880 sub redacția pâr. Iosif Ardeleanu în B. Giula (lângă Arad). Anunțuri s'au trimis în toate părțile zice Obs. Totuși nu știu să fi apărut vreodată această foaie.

Ortodoxul era organul — nemărturisit — al Mitropoliei-primat Callinic, care avea nevoie de un canal prin care să pătrundă în cler și în biserică dorințele sale, cari se poate zice că erau până la un loc și ale bisericii. Și aceasta mai ales că Biserica ortodoxă nu mai apărea de doi ani de zile, în ciuda tuturor sfortărilor membrilor Sfântului Sinod. De aceea mitropolitul Callinic a luat pe G. Zotu, care a fost și el membru în comitetul de redacție al Bisericii ortodoxe (în anul întâi) și l-a însărcinat oare cum cu edarea *Ortodoxului*. În curând însă a reapărut și Biserica ortodoxă, organul sfântului Sinod, care putea de altmădă să încapă și el foarte bine, pentru că *Ortodoxul* nu-i opunea nici o greutate, dimpotrivă, redactorul *Ortodoxului* făcea parte și de astădată din comitetul de redacție al Bisericii ortodoxe.

*Ortodoxul*¹ se remarcă printr-o mare varietate a materiilor tractate și prin o tractare limpede a tuturor subiectelor. Dedea o atenție deosebită bisericii din Transilvania, despre care reproducea știri din jurnalele de acolo, sau scria chiar articole anume. Alături de aceasta se scriau articole studiate despre organizația bisericească și despre toate chestiunile mai vaste teologice. Adesea se întâlneau bune traduceri din Chrisostom și Tertulian și o cronică mai mult sau mai puțin variată și îngrijită.

(Va urma).

¹ Că acest ziar se numia *Ortodoxul*, aceasta nu însemna că el avea să lupte împotriva a tot ce nu e ortodox și că avea să desaprube tot ce era de alt colorit, ci însemna că dă atenția sa toată pentru întărirea ortodoxiei, însă nu prin încercări de a slăbi pe celelalte confesiuni. O astfel de tendință avea numai *Revista catolică* a pâr. Lucaciu, din Baia-mare.

NOUTĂȚI.

Distincție. Academia Ortodoxă, societatea studenților dela facultatea teologică în Cernăuț, a numit membru fondator pe P. C. Sa arhimanditul și vicarul episcopesc *Filaret Musta*.

Dela curie. Un autograf regal numește pe președintele de senat Dr. Béla Vavrik al doilea președinte al curiei r. u. în locul lui *Bernáth Géza*, trecut la penzie.

Pentru meseriași. Un țaran din Teiuș, cu numele *Roșu*, repausat în zilele acestea, și-a lăsat averea de 50 de jugăre pământ, în valoare de vre 60 de mii de coroane, ca fundațiune pentru meseriași din Blaj.

Excursiune de studiu. Studenții din clasa a VI și VII a liceului nostru din Brașov vor face de vacanțele Paștilor o excursiune de studiu în Constantinopol și Grecia, la locurile de însemnătate istorică culturală. Excursiunea se face sub conducerea profesorului Dr. Ios. Blage.

Procese sistate. Patru procese pornite în contra revistei „Țara Noastră”, cum se scrie din Cluj, au fost sistate; mai rămân însă alte 5 procese de presă împotriva numitei reviste, al cărei editor și proprietar a fost dl O. Gogs.

Artileria honvezească. Ziarele vieneze și pestane au adus știrea, că guvernul ungar urmează pertractări cu ministrul comun de război în afacerea organizării artileriei pentru honvezi, și că tunurile honvezești ar fi de mult gata. Toate svornurile acestea sunt acum desmintite de *Hazai Samu*, ministrul de honvezi. Între altele, ministrul a declarat, că artileria honvezească, este cel puțin deocamdată, *muzica viitorului*.

Favor. Administrația poștelor din Franța a hotărât, ca prețutindeni în țară să fie aplicate la serviciul de telefon, de acum înainte, numai femei.

Copii de școală la economie. În mai multe locuri fișpanii au aflat, că diferiți întreprinzători au făcut învoeli pentru munca economică, angajând la lucru și copii de școală, pe cari au să-i ducă în depărtări, neîngrijindu-se de școală. S'a dat poruncă notarilor și pretorilor să fie cu băgare de seamă, ca la facerea de învoeli economice copii obligați a umbla la învățătură să nu fie luați în samă la lucrul câmpului.

Din necazurile românilor din Bulgaria. Românii din *Turtuica* de mai mult timp adună banii trebuincioși pentru a clădi o biserică română în comuna aceasta. Bulgarii însă îi opresc în hotărârea de a zidi casa Domnului. Ziarele bulgărești amenință, că dacă guvernul din Sofia nu va împiedeca pe românii din *Turtuica* să-și clădească biserica, se vor repeta scenele sângeroase dela *Ruscio*. Șovinismul bulgar e ridicol. Frații noștri de dincolo vor ști să-l mai astâmpere, când va cere nevoie.

Capitanul dela Köpenick, oismarul *Wilhelm Voigt*, a plecat la America. Autoritățile americane de emigrare au luat măsuri pentru a-l expulsa din lumea nouă.

Una-alta. În zierul confrăților aradani cetim: „...noul candidat național dl asesor consistorial... *va ține* și la *Ilia* adunare mare”. — Acest „*va ține*” îl vedem adesea figurând în coloanele ziarului din Arad. Ca să fie consecvență, n'ar trebui oare, stimabili confrăți, să adoptați și pe *va vede* (în loc de *va vedea*), *va vede* (pentru *va ședea*), *va pute* (și nu *va putea*), — și încă vreo două forme de același fel?

La fondul expoziției jubilar al Reuniunii meseriașilor sibiieni*, au mai dăruit: profesorul *Gavril Precup*, totodată președinte al societății meseriașilor din Blaj, primind diploma de membru onorabil al Reun. mes. sibiieni, 10 cor.; *R. P. B.* 20 bani; *Nicolae Florea*, paroh (*Rișca*), soția sa n. Pop și copiii lor *Amos* și *Elvira*, 2 cor.; *George Lazar* cul. tip., 20 bani și *Vic. Tordășianu*, president, 10 bani.

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” au fost primiți următorii membri ordinari: *Romul Budoiu* (orig. din Boiu, cot. Hunedoarei), *Miron Roșu* (orig. din Blaj) cul. tip.; *Lazar Stoica* (orig. din Săliște), *Emil Tobias* (orig. din Abrud), *Alexandra Marele* (orig. din Sâncel), calfe de prăvălie: *Solomon Badoiu* (orig. din Boiu), *Adam Boldea* (orig. din Vaideiu), sodali pantofari; *Ioan Maier* (orig. din Craiova), sodal mășar; *Ilie Ardeleanu* (orig. din Végsszent-Mihály), sodal pielar; *Petru Iacșa* (orig. din Tîbru), *Ioan Dobrin* (orig. din Bucium, cot. Făgăraș), sodali fauri și *George Leabu* (orig. din Poșorta), sodal croitor.

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, în 31 Martie 1910, data ședinței literare a 3 a a Reuniunii meseriașilor sibiieni, a fost nou privilegiu pentru a ne convinge cât de mult să lucrează și mai ales cât de mult să ține la acest așezământ cultural al nostru. Președintele nostru, dl *Tordășianu*, în cuvântul de deschidere, făcând mențiune despre interesul cel poartă Reuniunii membrii onorari ai ei, cetește scrisoarea neobositului profesor *Gavril Precup*, tot odată președinte al „Societății meseriașilor din Blaj”, prin care mulțumind pentru distincția de a fi proclamat drept membru onorabil al Reuniunii meseriașilor sibiieni, zice: „E drept, că o participație la munca mea modestă în ogorul vieții publice românești o depun în serviciul clasei noastre de mijloc. Dar acea muncă o consider mai mult ca o îndatorire, pe care trebuie s'o aibă oricare intelectual român din zilele noastre. Îndatorirea aceasta de a munci pentru clasa noastră de mijloc mi-am însușit-o, o spun fără înconșur, chiar dela D-Voastre Dle Președinte. Din momentul, când am cunoscut „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” cu organizația ei, am primit un îndemn în suflet să merg și eu pe căile indicate de D-Voastră. Și dacă am realizat ceva bun în viața meseriașilor din Blaj, aceia o avem de a mulțumi în mare parte Reuniunii D-Voastre. Ea ni-a fost călăuză, ea ne este izvorul dător de viață, de unde primim atâtă îndrumări spre bine”. În restul scrisorii dl *Precup* face mărturisirea, că distincția ce i s'a făcut, îl va lega sufletește și mai mult de frații sibiieni și că diploma, cu care a fost onorat, i dă o nouă impetare să țină la calea ce a luat și prin muncă desinteresată să se facă vrednic de recunoștință. De încheiere dl *Precup* din prisosul mijloacelor modeste ale unui profesor român, trimite cor. 10 pentru fondul expoziției jubilar*.

Scrisoarea ținută în termeni atât de calzi a făcut cea mai bună impresie și a fost ascultată cu pietate și acoperită de aplauze nesfârșite.

După cetirea prin dl *N. Roșca*, notarul II al Reuniunii (dl *Duca* fiind suferind), a sumarelor ședințelor administrative, s'a intrat în însași serata.

Un excelent cvartet dublu, de sub conducerea dibacului clerical *Vas. Petrașcu*, intonează cu multă vervă frumoasa compoziție „*Doinitorii români*”, după care a urmat poezia „*La icoană*” de *Vlahuță*, predată cu simț de practicantul tipograf *Ilie Măgianu*; învățăcelul croitor *Emil Ramba* a recitat binișor o anecdotă de *Speranță*; învățăcelul pantofar *Vasile Rusu*, ni-a cântat câteva arii și vesele și duioase cu fluerul; dșoara *Mărioara Paniliu* ni-a recitat tot mai bine două poezioare; sodalul croitor *Dionisiu Axente* a dat dovezi de multă pricepere în poezia „*Noi vrem pământ*” de *Coșbuc*. Mult a plăcut ideea originală a învăț. tip. *Horia Dopp* de a cânta o cântare de toată jalea ca acompaniamentul învățăcelului pantofar *V. Rusu* cu fluerul. Multă înduioșare au produs mititeii *Mihail* și *Mărioara Pomian*, orfanii măestrului pantofar *Mihail Pomian*, cu câte o poezioară dragută, recitată cu inimă și cu multă naivitate. Dna *Eugenia Tordășianu*, prof., de data aceasta, recomandând obștei spre spriginire „*Biblioteca tinereții*”, editată de „*Asociațiune*” sub îngrijirea distinsului prof. *Dr. I. Borcea*, ni-a cedit frumoasa bucată „*Puiul*”, datorită scriitorului *Brătescu-Voinești*. Neîntrecut a fost clerical *G. Comșa* în recitarea cu mult simț a poeziei „*Uciagașul fără voce*” de *Alexandru*. De încheiere cvartetul dublu ni-a încântat cu 2 arii de toată frumuseța.

După sortarea alor 15 cărțile folosite, dl *Tordășianu*, mulțumind tuturor

pentru toate, invită la ședința a IV-a, ce se va ține din cauză, că în ultima Joi din Aprilie, este Joia mare, nu în 28, ci în 21 Aprilie n. c. „*Învăgătorul*”.

Concertul doamnei Lucia Cosma în Viena.

Joi în 7 l. c. la orele 7½ doamna *Lucia Cosma* a dat un concert în Viena în „*Sala Bösendorfer*” cu următorul program:

1. *Mozart*: Arie aus „*Il Re Pastore*”, cu violină obligată.
2. *Brahms*: In Waldeseisamkeit.
Schubert: Heidenröslein.
Grieg: Verborgene Liebe.
— *Solveigs Lied*.
3. *H. Bemberg*: Chant hindou.
Cl. Debussy: Les Cloches.
C. Franck: Nocturne.
4. *Vieuxtemps*: Ballade et Polonaise. Pentru violină.
Wienawski: Souvenir de Moscou. Pentru violină.
5. *Tib. Brediceanu*: Floare fui, floare trecui.
— S'a dus cuu de p'aici. Cântec popular românesc.
G. Dima: Mândruliță de demult. Cântec popular românesc.
6. *Dell'Acqua*: Chanson provençale.

Din zările vieneze, cari au obiceiul a da critici despre concerte numai odată pe săptămână până acuma numai „*Reichspost*” din 10 c. s'a exprimat asupra acestui concert precum urmează:

„*Lucia Cosma*... o elevă a renumitei doamne profesoară *Marchesi*, a pășit în 7 l. c. pentru prima oară în sala „*Bösendorfer*” și a cucerit publicul numai decât după cele dintâi cântări prin vocea ei, deși nu voluminoasă dar curată ca argintul. Deosebit de fumos dezvoltată e rezonanța din cap (*Kopfstimme*) de care s'a folosit în mod virtuos în cântările de *Grieg*. O mare inteligență musicală și o liberă concepție au contribuit la producțiunea ei; astfel prin o fină nuanțare a scoas la o deosebită valoare piesa „*Heidenröslein*” de *Schubert* și a arătat în cântecele populare românești un farmec și o dragălașie, iar în Chanson provençale de *Dell'Acqua* o virtuozitate bine dezvoltată.

Concertanta a fost mult aplaudată și a trebuit să cânte mai multe piese afară de program*.

Credem că vom putea continua și cu critica altor foi vieneze.

Din public.*)

Mulțumită publică.

Cu prilejul seratei artistice aranjate de reuniunea „*Hilaria*” din Oradea-mare la 10 Martie n. c. au intrat până de prezent următoarele suprasolviri:

I. S. Dr. Demetriu Radu, episcop, Oradea-mare 100 cor., *N. N.* 100 cor., *O. Mille*, directorul ziarului „*Adevărul*” 87 cor., *Dr. Ioan Ciordăș*, avocat, *Beiuș* 85 cor., *Ioan Papp*, director, *Dr. Coriolan Pap*, director de bancă și *Dr. Aurel Lazar*, avocat, Oradea-mare, fiecare câte 50 cor., *N. N.*, *I. Brățian* și *G. Diamandi*, fiecare câte 47 cor. 17 fl., *M. S. Vasile Mangra*, vic. ep., Oradea-mare 41 coroane, *Ioan Bibicescu* 40 cor., *Dr. Vladimir de Repta*, metr., *Bucovina*, *Dr. Petru Tęgle*, adv., *Timișoara* și *Dr. Nicolae Oncu* cu doamna, din Arad, fiecare câte 30 cor., familia *Vajna*, Oradea-mare, *Jaca* 32 cor., *Dr. George Pop de Băsești* 24 cor., *I. P. S. Ioan Meșianu*, metr., *Sibiu*, *Ioan Bannu*, familia *Mocșonyi*, *Birchig*, *Dr. Justin Pop*, adv., *Tinca*, *V. Dumbrave*, *C. Alimăneș*, *tean*, *Buzău*, *Dr. Ioan Iacob*, adv., *Ceica*, *Dr. Coriolan Steer*, adv., *Tășnad*, *Dr. G. Murășan*, medio *Beiuș*, *Dr. Vasile Lucaciu*, dep. dietal, *Dr. A. Vaida Voivod*, deputat dietal, *Dr. Andreiu Ilie*, adv., *Tinca*, fiecare câte 20 cor., *Dr. Oreste Popescu*, *Cernăuți*, v. d. *Augustin Antal*, *Beiuș*, *Ioșif Moldovan*, preot, *Ortiteag*, *Dr. Simeon Tămaș*, *Dr. Constantin Popovici*, avocat, *Beiuș*, *Dr. Cornel Nyes*, medio, *Beiuș* și *Dr. Varadi Zsigmond*, avocat, Oradea-mare, fiecare câte 15 cor., *Alexandru Belle*, v. com., *Făgăraș*, *Dr. Teodor Popescu*, adv., *Făgăraș*, *Dr. Nicolae Șerban*, dep.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

dietal, *Făgăraș*, *Dr. Gavril Cosma*, adv., *Beiuș* și *Costică Jarcă*, *Buzău*, fiecare câte 12 cor., *Dr. Iosif Gall*, m. în casa magnaților, *Cav. Wertheimstein Alfred*, Oradea-mare, *Dr. Ioan Damian*, adv., *Detta*, *Demetriu Jovițe*, inginer, *Galați*, *Romulus Marohi*, *Carăi-mari*, *Ioan Bibescu*, propr., *P. Popescu*, preot, Oradea-mare, *C. Ardelean*, preot, *Beiuș*, *Camil Selăgian*, prof., *Beiuș*, *Alexandru Gera*, director dom, *Beiuș*, baron *Szentkereszty Zsigmond*, Oradea-mare, doamna *Hortensia Dr. Veliciu*, *Dr. Justin Marșien*, adv., *Arad*, *P. Papp*, *Dr. Constantin Pavel*, profesor, *Beiuș*, *Alexandra Văcărescu*, propr., *Holod*, *Ioan Cosma*, protopop, *Andrei Horvath*, preot, Oradea-mare, *G. Dudulescu*, preot, *Mierșig*, *Vasiliu Stefanica*, profesor, *Beiuș* și *Dr. Amos Frăncu*, adv., *Cluj*, fiecare câte 10 cor., *Ioan Goina*, preot, *Meziș* și *G. Stanciu*, preot, *Batiz*, fiecare câte 8 cor., *Aloisiu Nistor*, Oradea-mare 6 cor., *Iacob Macaveiu*, vicar-for., *Făgăraș*, *Dr. Victor Ovișor*, adv., *Bistrița*, *Dr. Aurel Pinția*, cand. de adv., *Făgăraș*, *Petru Ionaș*, sec. dom., doamna *Elena Săbădean*, *Brașov*, baronul *Pop*, *Arad*, *Dr. Livius Tămășdean*, adv., *Arad*, căpitan *Măcelariu*, *Arad*, *Ioan Gențiu*, preot, Oradea-mare, *Ludovic Bardoși*, propr., *Pișcolț*, *Demetriu Balog*, Oradea-mare, *Stef. Domocoș*, preot, *Bratca*, *Dr. Ilie Maris*, adv., *M. Siget*, *Dr. Iuliu Kiss*, adv., *Margita*, *Dr. Ioan Câmpian*, adv., *Aleșd*, *Dr. Nestor Oprean*, avocat, *S. M. mare*, *Dr. Florian Stan*, canonic, Oradea-mare, *Dr. Teodor Pap*, adv., *Ioan Comanici*, inginer silv., Oradea-mare, *Dr. Vasile Maior*, medic, Oradea-mare, *Mihail Dițiu*, preot, Oradea-mare, *N. N.*, *Mihail Petrovici*, com., Oradea-mare, *Dr. Demetriu Popa*, medic, Oradea-mare, dșoara *Delia Popu*, *Budapesta*, *Ioan Mangra*, pr., *Sabolciu*, fiecare câte 5 cor., *Aurel Popa*, *Vasile Ardelean*, *Corneliu Sabo*, *Ioan Naia*, *Silviu Bordan*, *V. Lapuștean*, *Ioan Gerlan*, *Petru Lasou*, *Teodor Pop*, v. d., *George Popa*, *Petru Cipou*, *Cornel Abrudan*, *Iosif Câmpian*, *George Onciu*, *Ignatie Sabo*, *Dumitru Vușcan*, *Ludovic Vida*, *Ioan Pop*, *Petru Vlaicu*, *Vasile Teuca*, *Alexandru Popovici* și *Gavril Gerlan*, fiecare câte 2 cor., *Ioan Clombes*, *Teodor Simoc*, *Petru Paul*, *Stefan Fătu*, *Stolz Heinrich*, *Emil Perenyi*, *N. N.*, *N. N.*, *V. Leucuța*, *Vasile Moga* și *George Bogdan*, fiecare câte 1 cor.

Tuturor acestor generoși sprijinitori ai scopului urmărit de reuniunea noastră prin aranjarea seratei artistice dela 10 Martie comitetul le exprimă și în forma aceasta călduroasă mulțumită și adâncă simțită recunoștință.

Spre orientarea onoratului public, care a luat parte la serata notăm, că *I. Intratele* seratei au atins cifra de 4118 cor. 55 fl. *II. Spesele* 3558 cor. 66 fleri. Profit net 559 cor. 89 fl.

Prin urmare serata artistică dela 10 Martie mulțumită tuturor acelor, cari ni-au dat concursul binevoitor într-o formă sau în alta, atât din punct de vedere moral, cât și din cel material a avut un rezultat strălucit. *Dr. Aurel Lazar*, președinte. *Eugeniu Sibiian*, casier. *Ioan Fekete*, controlor.

Cărți și reviste.

„*Populus Werhőczianus*”, o broșură de 21 pagini, cuprinzând mai multe articole de ziar, scrise cu multă competență de *I. Delamargine*, pseudonimul unui distins fu al neamului nostru, și publicate în „*Tribuna*” din Arad. Prețul nu e pus.

Poezii, din povestea vieții, de *Eugeniu Revent*, *Vălenii-de-Munte*, tip. „*Neamul Românesc*”, 1910. Un volum de 120 pp. Prețul 1 leu. — Multe reminiscențe din *Eminescu*, versuri ougătoare, abuz de vorbele „îndurerat”, „durere”, „veșnicie”, „veșnic”, „împătimit”. Câteva pagini se adresează românilor din Ardeal și din alte țări; — sunt cuvinte frumoase care fac efect la prilejuri de serbări naționale, dar nu conțin nimic particular. (c)

N. R. Literar. nr. 13 din 28 Martie 1910 cuprinde: *Viforul*. La pășune de *I. Ciocărlan*. *Tovarăși buni*, versuri de *Volbură Poiană*. Din corespondența lui *Barit*, scrisori dela *Al. Papiu Ilarianu*, publ. de *N. Bănescu*. *Imn de I. Pejară*. Casa lui *Aron Pumnul* de *T. Gârleș*. *Oedip la Colona* (urmare). *Cronică*. — 15 bani numărul.

Grand-Hotel „Savoy”, Budapesta

VIII. Iosefsring 16.

în nemijlocita apropiere a Teatrului național, poziție centrală favorabilă cu 120 odăi și saloane. Încălzire centrală, lift, apaduct de apă rece și caldă în fiecare odaie. Lumină electrică, restaurant de rangul prim.

Odăi dela 3 cor. în sus.

(121) 7-10

Nr. 53/910 par.

[142] 1—3

Edict de licitație.

Comuna bisericească gr.-or. din **Cerbia** (Cerbia) protopresbiteratul Iliei, dă în întreprindere adaptarea școlii confesionale din loc cu prețul de strigare 2556 cor. 64 fl.

Licitațiunea minuentă să va ține în 25 Aprilie st. v. (8 Maiu st. n.) la orele 2 p. m. în școala noastră din loc.

Cei ce voiesc să reflecteze au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistoriu Arhidiecezan se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Cerbia, în 22 Martie 1910.

Petru Stefan preot gr.-or. președintele senatului școlar.
Gligor Maris. epitrop.

Vidi: **Z. Mureșan** protopresbiter.

Nr. 373/1910

[141] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala greco-orientală din **Cucerdea română** în protopresbiteratul „Târnava”, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariul anual dela popor 360 cor. iar dela 1 Septembrie a. c. 640 cor. ajutorul sperat dela stat, cu totul 1000 coroane.

Cuarta liber în școală și 1/4 jugăr grădină.

Concurenții să-și înainteze petițiunile Oficiului protopresbiterat subsemnat (u. p. Küküllővár) având a se prezenta în termenul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a se cunoaște cu poporul.

Cetate de baltă, 26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului „Târnava”.

Nicolae Todoran protopresbiter.

Nr. 260/1910

[140] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

1. Postul de paroh din parohia de cl. III Potingani și pentru

2. Postul de capelan cu drept de succesiune din parohia de cl. II, Șesuri la care după ce la concursul de mai înainte nu s-au înscris competenți să admit și candidați cu calificare pentru cl. III.

Emolumentele împreună cu postul de paroh sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele cuprinse în coala B., așadar și din întregirea dela stat.

Petenții au a și așterne rugărilor înscrute conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat și cu prealabila încunoaștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective celebra.

Brad, la 25 Martie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Zărandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Dămian protopresbiter.

Nr. 240/1910.

(138) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II **Lătureni**, protopresbiteratul Lupșa, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

În candidație se vor pune de data asta și concurenți cu calificare pentru parohiile de clasa III.

Concursurile înzestrate cu documentele cerute de §. 17 a regulamentului pentru parohii și eventual și alte acte recomandatoare, să se înainteze subscrisului oficiu protopresbiterat în termenul deschis.

Concurenții — cu prealabila încunoaștințare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfățișa în parohie spre a cânta, respective a celebra și cuvânta și a face cunoaștință și cu poporul.

Ofenbaia, 24 Martie 1910.

Oficiul protopresbiterat greco-ort. al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan protopop.

Nr. 135/1910 prot.

[143] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Curciu** din protopresbiteratul Mediașului, conform ordinului Prea Ven. Consistor Arhidiecezan din 2 Martie a. c. Nr. 2152 Bis. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să-și așterne petițiunile în termenul indicat, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterat, având a se prezenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, 16 Martie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-ort. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Mircea protopop.

Nr. 1267/1910 pret.

(136) 2—3

Concurs.

Devenind postul de **notar comunal** prin pensionare în comuna Vale (cercul Seliște) vacant, pentru îndeplinirea lui prin alegere scriu concurs, și invit pe candidați de notar calificați conform cerinței legii, de a-și înainta prin autoritatea competentă cererile lor instruite cu documentele de lipsă la oficiul pretorial din Seliște până în 18 Maiu 1910 la 5 ore p. m.

Seliște, în 2 Aprilie 1910.

Primpreztorul cercului.

1288/1910 főszozg. sz.

(139) 2—2

Pályázati hirdetés.

Szebenvármegyéhez és a nagydisznói járáshoz tartozó **Porcsész község jegyzői** állására pályázatot hirdetek. Pályázni ohajtók minősítési okmányaival és az eddigi alkalmaztatásukat tanúsító bizonyítványokkal felszerelt kérvényeit folyó évi május hó 5-ig a nagydisznói járási főszolgabíróhoz adják be. Az állás javadalmazása: 1600 korona törzsfizetés, természetbeni lakás, 200 kor. fuvar és napidíj általán, 80 kor. kézbesítési díj és 30 kor. általán a marha törzskönyv vezetésért.

Nagydisznód, 1910 évi április hó 6.

Dr. Schuster sk. főszolgabíró.

Nr. 22—1910.

[128] 3—3

Publicare de licitație.

Zidirea bisericii din filia **Popești** se va da în întreprindere **Duminecă, în 11/24 Aprilie a. c. la 11 ore a. m.** la fața locului pe cale de licitație minuentă.

Prețul strigării e stabilit în suma de 10.000 cor. și reflectanții au să depună înainte de licitație ca vadiu 1000 cor. în numărări sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial gr.-ort. rom. din Chergheș (Kerges) tractul Devei.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da în întreprindere la cel ce va ofer mai bune garanții fără privire la suma oferită.

Popești, la 17/30 Martie 1910.

Alexandru Petreu paroh și prez.

Nogiță Iordan epitrop.

Vidi: **Dr. Ioan Dobre** protopresbiter.

Nr. 81/1910.

(132) 3—3

Concurs.

În sensul rezoluțiunii Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 2 Martie a. c. Nr. 1549 Bis. prin aceasta se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Zlăști** cu filia **Govasdia** protopresbiteratul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale fasonate la coala B.

Petenții au a și așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul legal, iar cu prealabila încunoaștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Hunedoara, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-ort.

Avram P. Păcurariu protopresb.

Publicațiune.

În sensul §-lui 208 al legii comerciale prin aceasta se avizează toți creditorii însoțirii de anticipațiune și credit „**Hunedoara**” din Deva, că numita însoțire sa contopit cu institutul de credit și economii, societate pe acții „**Decebal**” din Deva — și se provoacă să și valideze pretenșiunile lor în decurs de 6 luni.

Acei creditorii, cari nu își însușă pretenșiunea, să consideră ca învoiți cu fuziunea și pretenșiunile lor vor sta mai departe față de nou înființata societate pe acții „**Decebal**”.

Deva, la 18/31 Martie 1910.

Direcțiunea institutului de credit și economii soc. pe acții „**Decebal**”.

Direcțiunea însoțirii de anticipațiune și credit „**Hunedoara**”.

(129) 3—3

Nr. 63/1910.

(133) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III-a **Valta-verde** din protopresbiteratul Câmpenilor să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela întregirea dotărei preoțești.

Doritorii a ocupa acest post să trimită rugărilor lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu și să se prezenteze în comuna bisericească, spre cunoaștere și aventare.

Câmpeni, 18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-ort. al Câmpenilor.

Romul Furdul protopop.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei **Felcheriu** din protopresbiteratul Orăștie mari devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a fostului paroh **Nicolae Popa**, se scrie concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „**Biserica și Școala**” adevă până la 7/20 Aprilie a. c.

Emolumentele sunt: 1. Intravilanul parohial. 2. Una sesiune de pământ arător și fână, dimpreună cu competița de pasc. 3. Dela fiecare număr de casă (96 nre) câte o măsură bucată grâu o i cucuruz sau în bani 2 coroane. 4. Venitele stolare circa 100 cor. după cum sunt stipulate în prot. com. paroh din 5/18 Dec. 1909. 5. Întregirea dela stat.

Contribuțiile erariale și comunale după pământul folosit la va suporta aleșul. De cortel până la edificarea casei parohiale se va îngriji comuna bisericească. Preotul ales va avea să catehizeze la școala din loc fără a pretinde remunerațiune dela comună ori dieceză.

Parohia fiind de cl. III de la recurenți se poștește calificatiune prescrișă pentru astfel de parohii. Recursul ajustat conform Regulamentului pentru parohii și adresat com. parohial din Felcheriu, se va înainta la oficiul protopresbiterat în Oradea mare, iar recurenții cu observarea §-ului 20 din regulament în termenul indicat se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în parohie spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

(2—2)

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Toma Păcălă** protopop.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a **Bucea**, protopresbiteratul Peștesului, se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare, în organul oficios: „**Biserica și Școala**”.

Emolumente: 1. Dela 75 nre de casă câte una vică cucuruz sfârmat. 2. Folosirea cimiterului bisericești și a unui pământ de sub Nru catastral 747, lângă cimiter, cu un venit de 16 cor. 3. Stolele uzate dela înmormântare mare 10 cor., — și mai jos, — după stare răposatului înmormântare mică 2 cor. dela botul 80 fl., veniele aceste anual fac circa 100 cor.

Întregirea dotațiunii dela stat, după calificatiunea alesului. — De locuință se va îngriji alesul, nefiind casă parohială. Catehizarea în școală cu elevii de religie noastră, are s'o facă alesul fără nici o remunerațiune dela biserică ori dieceză.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avizați, ca petițiile lor, ajustate conform dispozițiilor statuare și regulamentare în vigoare adresate comitetului parohial din Bucea, să le înainteze Prea On. oficiu protopresbiterat în M. Telegd, având dănsul, cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, să se prezenteze în sfânta biserică din Bucea pentru a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Pentru comitetul parohial:

Vasilie Bulzan, preot președinte, **Dimitrie Botiș**, not. com. par.

În conțelegere cu: **Alexandru Muntean**, ppresb. rom. ort.

Nr. 88/910

[134] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr.-ort. din **Costești** (tractul O-ăstie) să scrie concurs cu termen de 30 zile.

Emolumentele împreună la acest post sunt 600 cor. din darea de cult, restul conform legii XXVII din 1907 dela stat, cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a subterne suplicile de concurs oficiului Protopresbiterat din Orăștie în termenul mai sus indicat. Cel ales este dator a conduce copii la biserică în duminică și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie, preferiți vor fi cei ce vor putea forma cor.

Ludești, din ședința senatului școlar, ținută la 17/30 Ianuarie 1910.

Vasile Botean prez. și paroh.

Ioan Gavrilă notariu.

Nr. 88/010

Vidi:

Vasile Domșa protopresbiter.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „**Feigenbaum**”, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 13—

Epilepsie.

Cine suferă de epilepsie, sgăriciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre această. Se capătă gratuit și franco prin (231) 41—52

priv. **Farmacia la Lebedă**

Frankfurt a/M.

Căștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Căștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebuie câștigate!

Căștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale a
Mărci 560,000	Mărci 300,000
" 550,000	" 200,000
" 540,000	" 100,000
" 530,000	" 60,000
" 520,000	" 50,000
" 515,000	" 45,000
" 510,000	" 40,000
" 305,000	" 30,000
" 303,000	" 20,000
" 302,000	" 15,000
" 301,000	" 10,000

ș. a. m. d.

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 căștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Căștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1-50 (K 1-75)

Planul oficios de tragere provăzută cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a căștigurilor, le trimite la cerere înainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficiosă de tragere.

Căștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.

Casă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.
Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr. Casă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg a M. 6— (K 7—)
" de jum. a M. 3— (K 3-50)
" un sfert de los a M. 1-50 (K 1-75)

Adresa:

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal { Ce nu corespunde a
Ridicați-o prin ramburs { se șterge.

(135) 3—16